

13.10.2026

Høringsinnspill i Prop. 1 S (2026-2027) Statsbudsjettet 2027 (kapitler fordelt til Justiskomiteen)

Barneombudet anbefaler at komiteen:

- omgjør kuttet på 31,4 millioner kroner i tilskuddet til spesielle rettshjelpstiltak (kap. 470 post 72)
- styrker de forebyggende ordningene rettet mot barne- og ungdomskriminalitet
- styrker tilskuddsordningen for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner, og ber regjeringen innrette ordningen slik at en større andel går til tiltak for barn, også de yngste.
- ber regjeringen sørge for at barns behov og rettigheter vurderes eksplisitt i tiltakene i beredskapspakken
- ber regjeringen beskytte normaliteten i barns liv så langt som mulig i beredskapslovgivningen.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn

Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3 krever at barnets beste er et grunnleggende hensyn, også når ressurser fordeles i statsbudsjettet. FNs barnekomité har anbefalt Norge å tildele tilstrekkelige ressurser ut fra barns behov, særlig barn i utsatte situasjoner¹. Vi ber justiskomiteen legge vekt på dette i budsjettbehandlingen.

Kuttet i rettshjelpstiltakene må omgjøres – kap. 470 post 72

Regjeringen foreslår å redusere tilskuddet til spesielle rettshjelpstiltak fra 96,0 millioner kroner i 2026 til 64,5 millioner kroner i 2027. Det er et kutt på om lag en tredjedel.

Tilskuddet er hovedfinansieringen for tiltak som Ung rettshjelp, Jussbuss, JURK, Gatejuristen og NOAS. De er gratis, oppsøkende og har kompetanse på problemene barn og unge møter, blant annet innen barnevern, skole, bolig, vold og utlendingsrett. Kuttet vil kunne gi færre saker, kortere åpningstider og nedlagte tilbud.

Regjeringen begrunner kuttet med at flere nå har rett til behovsprøvd rettshjelp. Men behovsprøvd rettshjelp forutsetter at man selv oppsøker advokat og søker om støtte, og det er nettopp her terskelen er høy for barn og unge. Regjeringen skriver selv at tiltakenes måloppnåelse har vært gjennomgående god.

Barneombudet ber komiteen omgjøre kuttet.

Forebygg tidlig

¹ (CRC/C/NOR/CO/7).

Barneombudet mener regjeringen må flytte mer av innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet tidligere i forebyggingskjeden. De nye satsingene i 2027 styrker i stor grad tiltak der utfordringene med kriminalitet for barn og unge allerede er kjente og identifiserte. Barneombudet er glade for regjeringens satsning på RISK-modellen mot vold i nære relasjoner, og på tettere oppfølging av barn under 15 år i Konfliktrådet.

Kunnskapsgrunnlaget som omtaler sammenhenger mellom oppvekstvilkår og kriminalitet i ungdomstiden er entydig: En stor andel av barn og unge med gjentatt kriminalitet har vært utsatt for vold i hjemmet eller andre livsbelastninger og omsorgssvikt². Videre har mange av disse barna vært kjent for barneverntjenester og hjelpeapparat over lang tid og fra tidlig alder³. Konklusjonen er at det i større grad må rettes innsats mot barn tidlig og før problemene oppstår og blir for store. I Justis- og beredskapsdepartementet sin proposisjon er det kun 9,3 millioner kroner av totalt 119, 8 millioner kroner som går direkte til kommunene. Kommunene er i førstelinjen og de som står nærmest tjeneste nært barn og unge. Vi ser samtidig at noen av de forebyggende ordningene ikke tilfører friske midler:

- Tilskuddsordningen for kriminalitetsforebyggende tiltak (post 70) økes med 5 millioner kroner, men bare 2,1 millioner kroner er nye midler. Resten omprioriteres innenfor posten, samtidig som ordningen også skal dekke avhopperprogrammer. I 2026 ble det søkt om 59,9 millioner kroner, kun 8,6 millioner kroner ble tildelt.
- Tilskuddet til forebygging av radikalisering (12,5 millioner kroner) tas ut av den øremerkede ordningen på post 60 og legges inn i rammetilskuddet til kommunene, samtidig som politiet advarer mot ekstreme nettsamfunn som rekrutterer barn.

Kommunalt forebyggingsprogram for barn og unge (kap.846 post 63) ligger under Barne- og familiedepartementet. Barneombudet vil likevel kommentere programmet ovenfor Justiskomiteen. Dette fordi programmet er en av hovedsatsningene til regjeringen for å jobbe forebyggende og dermed hindre at barn havner i kriminalitet. Økningen til 1 milliard kroner består i hovedsak av midler som er flyttet. Vår gjennomgang av planene kommunene har for bruken viser at mesteparten går til lovpålagte stillinger i helsestasjonene, og at svært få planer har tiltak mot vold og overgrep. I tillegg vet vi at utekontakter og fritidsklubber taper i konkurransen om midlene. Når forebyggingen i kommunene ikke når barn i risiko, flyttes regningen over på politiet, domstolene og kriminalomsorgen.

Barneombudet ber derfor komiteen styrke tilskuddsordningene for kriminalitetsforebyggende tiltak med nye midler, beholde øremerkningen av radikaliseringsstilskuddet og se innsatsen i sammenheng med forebyggingsprogrammet.

Vold mot de yngste

Mange barn vokser opp med vold som en del av hverdagen. Regjeringen viser selv til at barn under 18 år utgjorde nær 60 prosent av de fornærmede i meldte saker om mishandling i nære relasjoner i 2025⁴. Likevel får tilskuddsordningene for å forebygge og avdekke vold i nære relasjoner ingen økning i 2027-forslaget.

Det er et stort behov langt utover det som kommer fra den foreslåtte bevilgningen. I 2026 kom det inn totalt 83 søknader på til sammen 39,4 millioner kroner. Det var kun 14 millioner kroner som ble fordelt. Her var det under en femtedel som gikk til tiltak rettet mot barn og unge. Ett eksempel var tiltak som lærer barnehageansatte å avdekke vold mot barn. Ett annet av tiltakene var rettet mot helsestasjon og de aller minste barna. Dette skjer samtidig som Barneombudet og Kripos er ekstra bekymret for at vold som rammer de yngste barna ikke blir oppdaget.

² politiets barn med gjentatt krim, de er våre barn, m fl).

³ Oslo Kommune rapport om unge som begår gjentatt kriminalitet

⁴ Prop. 1 S (2026–2027) Justis- og beredskapsdepartementet, punkt 1.6.3.1, s. 26.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Barn inn i beredskapen

Regjeringen foreslår en sikkerhets- og beredskapspakke på nær 2,2 milliarder kroner, en god del av dette skal gå til å styrke den sivile beredskapen. Stortinget har vedtatt at all krise- og beredskapslovgivning skal gjennomgå og oppdateres der det er naturlig, for å sikre at barnets beste er ivaretatt i. Barnebarometeret 2026 viser at syv av ti ungdommer i 9. klasse er bekymret for at det kan oppstå kriser som krig, pandemi eller økonomisk uro. 61 prosent sier at trygge og forberedte voksne er det viktigste for å dempe uro i en krise, og mer enn åtte av ti ønsker selv å bidra. I en felles uttalelse om barn og kriseberedskap fra mai 2026 ber de nordiske barneombudene myndighetene beskytte normaliteten i barns liv så langt som mulig.⁵ Barneombudet ber komiteen sørge for at barns rettigheter og særlige behov vurderes eksplisitt i tiltakene som foreslås i pakken. Tiltak i kriser bør utformes slik at de i størst mulig grad ivaretar barns hverdagsliv, rutiner og sosiale relasjoner. I budsjettproposisjonen melder regjeringen at Stortingets vedtak om å gjennomgå krise- og beredskapslovene er fulgt opp, med henvisning til kommunal veileder fra DSB⁶. Barneombudet mener en veileder ikke kan erstatte den totale lovgjennomgangen Stortinget ba om, og ber komiteen anmode regjeringen om å gjennomføre denne.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Samfunnskontakt Simon Johnsen, på e-post: simon@barneombudet.no, eller telefon 97 46 26 15

⁵ Felles uttalelse om barn og kriseberedskap fra de nordiske barneombudene, undertegnet i Stockholm 22. mai 2026, punkt 2: <https://www.barneombudet.no/uploads/journal/Joint-Statement-on-Children-and-Emergency-Preparedness-signed.pdf>

⁶ <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/publikasjoner/barnebarometeret-2026>

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo